

**รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของวัดในตำบลหันตรา
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**

**Management Model of Wat, Pracha, Rath Happiness Creation Project of
Monasteries at Hantra Sub-District, Phra Nakhon Si Ayutthaya District,
Phra Nakhon Si Ayutthaya Province**

¹พระครูใบฎีกาประเทือง กนต์จาโร (มีสมเดช), ²พระครูสุตวุฒิคุณบัณฑิต
(สุนันท์ รุจิเวทย์) และ ³สุภัทรชัย สีสะใบ

¹Phrakrubaidika Prathueang Kantajaro (Misomdet), ²Phra Khru Sutawutthikun
Bundit(Sunan Rujiwiwat) and ³Suphattharachai Sisabai

^{1,2,3}คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^{1,2,3}Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkomrajavidyalaya University.

¹Corresponding Author's Email: prathueangmisomdet.24@gmail.com

Received: January 2, 2025; **Revised:** April 15, 2025; **Accepted:** April 21, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป 2) เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัด และ 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากการวิเคราะห์ SWOT พบว่า จุดแข็งคือ การให้ความสำคัญจากเจ้าคณะจังหวัด จุดอ่อนคือ วัดส่วนใหญ่ขาดความเข้าใจและวิสัยทัศน์ในการบริหารโครงการ โอกาสคือ ศรัทธาของประชาชน และอุปสรรคคือ ปัญหาเศรษฐกิจ 2) กระบวนการในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทฤษฎี PDCA ด้านการวางแผน คือ มีการศึกษาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ด้านการลงมือปฏิบัติ มีการแบ่งหน้าที่ให้พระสงฆ์ ด้านการตรวจสอบ มีการจัดทีมที่ปรึกษามาให้คำปรึกษา และด้านการปรับปรุงแก้ไข มีการพัฒนาวัดควรคำนึงถึงความเป็นอยู่หรืออัตลักษณ์ของแต่ละวัดเป็นสำคัญ 3) รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบไป

ด้วย ด้านป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดโดยสังเขป คือป้ายชื่อวัด มีขนาดเหมาะสม ด้านการจัดการ จราจร ป้ายจราจร และที่จอดรถ คือมีการสำรวจพื้นที่ ด้านการจัดระบบคลังวัสดุสงฆ์ และการควบคุมการ เบิกจ่าย- จ่ายสิ่งของ คือการจัดทำแผนคลังวัสดุสงฆ์ ด้านห้องน้ำ คือการออกแบบห้องน้ำเหมาะสมตาม มาตรฐานสาธารณสุข ด้านจัดการขยะ คือการให้ความรู้และฝึกอบรมในการจัดการขยะ ด้านสภาพแวดล้อม ทั่วไป คือการพัฒนาพื้นที่สีเขียว เน้นการพัฒนาพื้นที่สีเขียว ด้านระบบไฟฟ้า และการป้องกันอัคคีภัย คือการ ออกแบบระบบไฟฟ้า ด้านโรงครัว คือวางแผนทำพื้นที่ให้สะอาด และด้านอาคารเสนาสนะต่าง ๆ ภายในวัด คือ การวางแผนและออกแบบ วางแผนและออกแบบอาคาร

คำสำคัญ: รูปแบบ; บริหารจัดการ; โครงการ

Abstract

This research article aims to: 1) study the general conditions, 2) examine the management process of the Temple-Civil State-Happiness Creation Project, and 3) propose a management model for the Temple-Civil State-Happiness Creation Project in Hantra Sub-district, Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. This study employed qualitative research methodology, collecting data through in-depth interviews with 18 key informants. The data was analyzed using descriptive analysis, systematically organized and classified. The research findings revealed that: 1) Regarding the general conditions of the temple-civil state-happiness creation project management in Hantra Sub-district, Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, SWOT analysis showed that the key strength was the importance given by the provincial sangha chief, while the weakness was that most temples lacked understanding and vision in project management. The opportunity lay in public faith, and the obstacle was economic problems. 2) The management process of the temple-civil state-happiness creation project in hantra Sub-district, Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, following the PDCA theory, consisted of: in Planning, studying strategic development plans related to the project; in doing, assigning duties to monks; in checking, establishing consulting teams to provide guidance; and in acting, developing temples with primary consideration given to the living conditions and unique identity of each temple. 3) The management model for the temple-civil state-happiness creation project in hantra sub-district, Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province consists of the following aspects temple signage, entrance area, and brief temple layout appropriately sized temple name signs traffic management, traffic signs, and parking area surveying monastic supplies inventory system and disbursement control development of monastic material storage plans restrooms design of appropriate restrooms according to public health standards waste management providing knowledge and training in waste management general environment development of green spaces with emphasis on green area expansion electrical systems and fire prevention electrical system design kitchen planning for organized space temple buildings and facilities planning and design of buildings within the temple grounds.

Keywords: Model; Administration; Project.

บทนำ

วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจและแหล่งความรู้ที่สำคัญของสังคมไทยมาตั้งแต่อดีต ในยุคก่อนที่จะมีการสร้างโรงเรียน วัดทำหน้าที่เป็นสถานศึกษาโดยมีพระสงฆ์เป็นผู้อบรมสั่งสอน นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่ประชุมและชำระจิตใจของผู้คน วัดยังคงมีอิทธิพลต่อสังคมไทยมาจนถึงปัจจุบัน ในฐานะที่เป็นแหล่งรวบรวมคำสอนทางพุทธศาสนาและความเชื่อทางไสยศาสตร์ของชาวพุทธ วัดจึงเปรียบเสมือนแหล่งรวบรวมและสร้างวัฒนธรรมซึ่งสะท้อนค่านิยมและความเชื่อร่วมกันของสังคมไทย กลายเป็นแนวทางในการกำหนดบรรทัดฐานและพฤติกรรมของคนในสังคม ดังนั้น คนไทยจึงควรร่วมกันทำนุบำรุงรักษาวัดให้คงอยู่เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจทั้งในยามทุกข์และสุข โดยมีชุมชนเป็นกำลังสำคัญในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมนี้ไว้ให้คนรุ่นหลังได้ชื่นชม (กองพุทธศาสนสถาน กรมการศาสนา, 2545) พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานสำคัญของสังคมไทยทั้งในด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และประเพณี โดยวัดทำหน้าที่เป็นสถาบันทางสังคมที่ให้การอบรมสั่งสอนประชาชนในด้านคติโลกและศีลธรรม รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเผยแพร่ธรรม การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ และการสงเคราะห์ผู้ยากไร้ พระสงฆ์เป็นผู้นำชุมชนด้านจิตใจ สร้างเสริมศีลธรรมและสติปัญญา ซึ่งเป็นรากฐานของความสุขและความเจริญของสังคม หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้หล่อหลอมวิถีชีวิตไทยจนเป็นเอกลักษณ์ในด้านต่าง ๆ เช่น การเคารพผู้ใหญ่ มีน้ำใจ ความกตัญญู ความอดทน และความอารมณดี โดยทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างพระพุทธศาสนากับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมไทยในทุกด้าน (พระราชวรมนี (ประยูรค์ ปยุตโต), 2527)

พระพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมจิตใจของสังคมไทย พระสงฆ์เป็นผู้นำทางจิตใจและศูนย์กลางความศรัทธาของประชาชน ส่งเสริมศีลธรรมและความสามัคคีในชุมชน วัดเป็นศูนย์กลางกิจกรรมและการเรียนรู้ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน หลักธรรมในพระพุทธศาสนามุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งด้านกายและจิต ใช้คุณธรรมและสติปัญญาในการดำเนินชีวิตเพื่อพัฒนาตน ชุมชน และชาติ พระสงฆ์ยังมีบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) วัดเป็นศูนย์รวมชุมชนและการศึกษาในอดีต แต่บทบาทต่อชุมชนลดลงในปัจจุบัน โครงการ "วัดสร้างสุข" เริ่มในปี พ.ศ. 2556 โดยสมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) และ สสส. มีเป้าหมายสร้างวินัยและความสุขในชุมชนผ่านหลัก 5ส พร้อมเผยแพร่แนวทางการพัฒนาให้วัดและชุมชนสะอาด สวยงาม และเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ โดยปี พ.ศ. 2561 ได้พัฒนาเป็น "โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข" เพื่อส่งเสริมวัดเป็นสถานที่ร่มเย็นและแหล่งเรียนรู้ของชุมชน โดยมีเป้าหมายพัฒนาวัดทั่วประเทศ 24,000 แห่งภายในปี พ.ศ. 2565 เพื่อสร้างสังคมที่ดีและยั่งยืน (เรวดีร์ ชาตรีวิศิษฐ์, 2010)

ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัดอยู่ทั้งสิ้น 518 วัด เป็นวัดสังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย จำนวน 496 วัด วัดในสังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุต จำนวน 22 วัด อำเภอบางบาลมีวัดอยู่ทั้งสิ้น 78 วัด เป็นวัดสังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย จำนวน 77 วัด วัดในสังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุต จำนวน 1 วัด ส่วนคณะสงฆ์ในเขตการปกครองตำบลหันตรา มีวัดอยู่ทั้งสิ้น 12 วัด เป็นวัดสังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย จำนวน 12 วัด (สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2567) แต่จำนวนวัดที่ได้มีการพัฒนาสาธารณูปการให้

เข้ากับลักษณะวัดสร้างสุขตามกิจกรรม 5 ส ตามโครงการวัด ประชา รัฐสร้างสุข ในการดำเนินการส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาวัดอยู่หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการขาดบุคลากร ขาดวัสดุอุปกรณ์ หรือการบริหารจัดการที่ดี ที่จะทำให้วัดเป็นวัดสร้างสุขอย่างสมบูรณ์ เหตุผลเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาต่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนาด้วยเช่นกัน เพราะเมื่อสถานที่ไม่อำนวย ขาดความเป็นสัปปายะก็จะส่งผลต่อสภาพจิตใจการศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัย และนอกจากนั้นประชาชนก็อาจจะไม่ยินดีเข้าไปใช้สถานที่วัดหรือในที่สุดไม่เข้าวัดนั่นเอง แต่ยังเป็นที่น่ายินดีอยู่ว่ามีวัดอีกจำนวนหนึ่งที่เข้าลักษณะของวัดสร้างสุข มีการเน้นมีกิจกรรม 5 ส เพื่อพัฒนาวัดให้เป็นสถานที่ที่เหมาะสมเป็นสัปปายะ เหมาะสมแก่การเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนและบุคคลทั่วไปจากทั่วสารทิศ บางวัดมีชื่อเสียงในด้านความงาม บางวัดมีชื่อเสียงในด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม แต่วัดเหล่านั้นล้วนแล้วแต่มีลักษณะเป็นสัปปายะ ควรแก่การศึกษาเพื่อนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบของการจัดการวัดให้เป็นวัดสร้างสุขแก่ชุมชนและประเทศชาติต่อไปได้ด้วยปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยมุ่งศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณูปการตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข เพื่อพัฒนาสาธารณูปการของวัดให้เป็นสถานที่สัปปายะ เป็นสถานที่เหมาะสมแก่การเป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นสถานที่พักผ่อน เป็นสถานที่สร้างความสุขทั้งทางกายและทางใจทั้งแก่พระสงฆ์และประชาชนทั่วไปอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แห่งความเจริญรุ่งเรืองและความมั่นคงของพระพุทธศาสนาตราบนานเท่านาน จากที่กล่าวมาข้างต้น

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตลอดจนศึกษากระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อเสนอแนะรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่จะนำไปขยายผลในระดับประเทศของคณะกรรมการด้านสาธารณูปการ มหาเถรสมาคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเนื้อหาและรวบรวมข้อมูล จากเอกสารแนวคิดทฤษฎี หนังสือ รายงานการวิจัย และเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องที่แสดงความสัมพันธ์ที่แสดงให้เห็นถึง รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 1) ศึกษาวิเคราะห์สภาพทั่วไปการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการวิเคราะห์ SWOT ใน 4 ด้าน คือ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค 2) ศึกษากระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งได้แก่ PDCA มี 4 ด้าน ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ ตามแผน การตรวจสอบ การปรับปรุงการดำเนินการ 3) แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 9 รูปแบบ คือ รูปแบบด้านป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดโดยสังเขป รูปแบบด้านการจัดการจราจร ป้ายจราจร และที่จอดรถ รูปแบบด้านการจัดระบบคลังวัสดุสงฆ์ และการควบคุมการเบิกจ่าย จ่ายสิ่งของ รูปแบบด้านห้องน้ำ รูปแบบด้านจัดการขยะ รูปแบบด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป รูปแบบด้านระบบไฟฟ้า และการป้องกันอัคคีภัย รูปแบบด้านโรงครัว และรูปแบบด้านอาคารเสนาสนะต่าง ๆ ภายในวัด

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม/พื้นที่กรณีศึกษา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนดังนี้

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ในประเด็นที่เกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บมุลภาคสนามมาจัดทำข้อมูล เพื่อทำการวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยจำแนกตามความมุ่งหมายของการวิจัย และนำเสนอข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัยโดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังนี้

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ประกอบด้วย กลุ่มผู้กำหนดนโยบาย กลุ่มตัวแทนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มผู้กำหนดนโยบาย กลุ่มเจ้าคณะผู้ปกครอง กลุ่มตัวแทนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข กลุ่มตัวแทนหน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และกลุ่มตัวแทนนักวิชาการทางการจัดการเชิงพุทธ

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ 1) ศึกษา และรวบรวมข้อมูล จากเอกสารแนวคิดทฤษฎี หนังสือ รายงานการวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ 2) นำความรู้ที่ได้รับมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการที่จะสร้างเครื่องมือในการวิจัย เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม และแบบ

สัมภาษณ์ 3) กำหนดวัตถุประสงค์ในการที่จะสร้างเครื่องมือเพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบ 4) ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ 5) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อที่ปรึกษาวิจัยเพื่อขอรับคำชี้แนะและนำมาดำเนินการปรับปรุงแก้ไข 6) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อคณะผู้เชี่ยวชาญเพื่อรับการตรวจสอบและนำมาดำเนินการปรับปรุงแก้ไข 7) จัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์ที่เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูล และการปฏิบัติการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้คณะผู้วิจัยจึงได้แบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

ระยะที่หนึ่ง เป็นขั้นตอนการเตรียมการสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้ 1) ทำการนัดหมายวันเวลาที่จะไปขอสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ 3) ส่งหนังสือและแบบสัมภาษณ์ให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญล่วงหน้าอย่างน้อย 7 วัน 4) เตรียมและศึกษาวิธีใช้เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป เตรียมสมุดจดบันทึกและอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

ระยะที่สอง เป็นขั้นตอนการดำเนินการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้ 1) แนะนำตัวผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อสร้างความคุ้นเคย 2) แจ้งวัตถุประสงค์ของการมาสัมภาษณ์ และอธิบายลำดับขั้นตอนในการสัมภาษณ์ 3) ขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการใช้เครื่องบันทึกเสียงและกล้องถ่ายรูป ในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ เพื่อใช้อ้างอิงในการสรุปผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงเอกสาร และเชิงคุณภาพ คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยคณะผู้วิจัยจะนำข้อมูลจากการวิเคราะห์จากเอกสาร ประกอบข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) โดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาประกอบบริบท (Context Content Analysis Technique) และสรุปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1

1. ด้านจุดแข็ง จุดแข็งของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ การให้ความสำคัญจากเจ้าคณะจังหวัด การแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนงานอย่างเป็นระบบ มีการประชุมและอบรมเพื่อพัฒนาวัดตามหลัก 5 ส วัดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และจิตใจของชุมชน มีศาสนสถานที่ยั่งยืนและเหมาะสมสำหรับจัดกิจกรรมต่าง ๆ โครงการนี้ยังได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนและหน่วยงานราชการอย่างดี

2. ด้านจุดอ่อน จุดอ่อนของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ วัดขาดความเข้าใจและวิสัยทัศน์ในการบริหารโครงการ ทำให้ขาดการกำหนดเป้าหมายและแผนงานที่ชัดเจน การวางแผนและการจัดการพื้นที่ยังไม่เป็นระเบียบ ส่งผลให้การพัฒนาพื้นที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน งบประมาณและการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐไม่เพียงพอ ทำให้การดำเนินงานล่าช้า การจัดสรรพื้นที่ไม่เหมาะสม ขาดความร่วมมือและความสวยงาม การบูรณปฏิสังขรณ์ล่าช้าเนื่องจากขาดทุนทรัพย์และทักษะของช่าง บุคลากรขาดความรู้และทักษะในการบริหารจัดการโครงการ ส่งผลให้การดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพ ขาดกลไกการตรวจสอบและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ไม่สามารถติดตามความก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่ และ ขาดการสนับสนุนและความร่วมมือจากชุมชน ส่งผลให้โครงการไม่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างเต็มที่

3. ด้านโอกาส โอกาสของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข พบว่า ประชาชนศรัทธาในพระพุทธศาสนาและสนใจเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับวัดอย่างดี วัดเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ โดยมีไวยาวัจกรและคณะกรรมการวัดดูแลการเงินและการก่อสร้าง เทคโนโลยีสมัยใหม่ช่วยในการประชาสัมพันธ์และการเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายเด็กและเยาวชนเรียนรู้การปฏิบัติงานด้วยวิธี 5 ส และพร้อมเป็นจิตอาสาช่วยพัฒนาวัดและชุมชนชุมชนเรียนรู้จากโครงการและนำไปปฏิบัติทำให้ชุมชนเป็นระเบียบเรียบร้อย ช่วยสนับสนุนการพัฒนาวัด และมีการมอบรางวัลแก่วัดและพระภิกษุสามเณรที่มีผลงานดีเด่นในการบริหารจัดการโครงการ

4. ด้านอุปสรรค อุปสรรคของการบริหารจัดการโครงการวัดประชารัฐสร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา ปัญหาเศรษฐกิจ ประชาชนต้องเร่งทำมาหากิน ทำให้ขาดการสนใจเข้าวัด และวัดขาดงบประมาณสนับสนุน ส่งผลให้การพัฒนาและก่อสร้างล่าช้า สังคมเมือง ความเป็นอยู่แออัดและขาดความสนใจในการพัฒนาวัด เทคโนโลยีราคาสูง และการก่อสร้างไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ความสนใจของผู้เกี่ยวข้อง คนในชุมชน หน่วยงานราชการ และเอกชนไม่ให้ความสนใจอย่างเต็มที่ ทำให้การพัฒนาวัดไม่ต่อเนื่องและขาดการสนับสนุน การขาดบุคลากร วัดมีพื้นที่มากแต่ขาดบุคลากรที่เพียงพอในการจัดการ การขาดทักษะและความรู้ บุคลากรขาดความรู้และทักษะในการบริหารจัดการ ทำให้การดำเนินงานล่าช้า การขาดงบประมาณ ขาดทุนทรัพย์สำหรับก่อสร้างและซ่อมแซม ส่งผลให้การพัฒนาไม่เป็นไปตามแผน การขาดการตรวจสอบและประเมินผล ขาดกลไกในการตรวจสอบ ทำให้ไม่สามารถติดตามความก้าวหน้าและปัญหาได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ปัญหาขอบเขตโครงการ ขอบเขตของโครงการกว้าง ทำให้การดำเนินงานมีค่าใช้จ่ายสูง และต้องการการสนับสนุนที่มากขึ้น

สรุปได้ว่า สรุปผลของการวิเคราะห์ SWOT ประกอบด้วย จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ซึ่งเป็นสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทำให้ทราบถึงปัญหาสาเหตุและปัจจัยที่สำคัญต่อการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังที่กล่าวแล้วข้างต้น

วัตถุประสงค์ที่ 2

1. ด้านการวางแผน จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหาร PDCA ด้านการวางแผน เริ่มต้นจากการศึกษาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน วิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของวัดและชุมชนเพื่อประเมินทรัพยากร กำหนดกลยุทธ์และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม วางแผนการดำเนินงานและจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งตั้งเกณฑ์การประเมินผลเพื่อวิเคราะห์และพัฒนากระบวนการในอนาคต

2. ด้านการลงมือปฏิบัติ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหาร PDCA ด้านการลงมือปฏิบัติ การพัฒนาวัดและการบูรณปฏิสังขรณ์สิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับพื้นที่ การจัดการที่เป็นขั้นตอนโดยผู้เชี่ยวชาญ เน้นการสร้างอุโบสถ ศาลาการเปรียญ และกุฏิสงฆ์เป็นหลัก การร่วมมือกับหน่วยงานและชุมชน การดูแลรักษาความสะอาดโดยพระสงฆ์และชาวบ้าน รวมถึงการมอบหมายหน้าที่ตามเขตพุทธาวาส ธรรมาวาส และสังฆาวาสให้ชัดเจน

3. ด้านการตรวจสอบ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหาร PDCA ด้านการตรวจสอบ ประกอบด้วย 1. จัดทีมที่ปรึกษามาให้คำปรึกษา 2. ควบคุมตรวจงานในรูปของคณะกรรมการ เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ 3. เจ้าอาวาสเป็นผู้ตัดสินใจและควบคุมเอง 4. การตัดสินใจและการควบคุมงานสาธารณูปการเป็นไปตามกฎระเบียบทุกอย่าง 5. ควบคุมงานโดยผู้เชี่ยวชาญ 6. เป็นภาระหน้าที่ของพระสังฆาธิการทุกระดับในการกำกับดูแลรักษาทรัพยากร

4. ด้านการปรับปรุงแก้ไข จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า กระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหาร PDCA ด้านการปรับปรุงแก้ไข ประกอบด้วย วิเคราะห์สาเหตุแต่ละปัญหาการพัฒนาวัด การพัฒนาวัดเน้นตามกฎระเบียบ 3. การพัฒนาวัดต้องดูที่ภูมิประเทศของแต่ละพื้นที่ การพัฒนาวัดเน้นเรื่องกาลเวลา การพัฒนาวัดควรคำนึงถึงความเป็นอยู่หรืออัตลักษณ์ของแต่ละวัดเป็นสำคัญ ผลการแก้ไขปัญหาการพัฒนาวัดให้รักษาความสะอาดให้มีความเหมาะสมกับเป็นวัดอาราม การแก้ไขปัญหาการพัฒนาวัดได้อาศัยลูกศิษย์ที่เคยได้บวชเรียนมาช่วยวัด

สรุปได้ว่ากระบวนการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา ตามหลักการ PDCA ดังนั้นการศึกษาพบว่ากระบวนการบริหารจัดการประกอบด้วย 4 ด้านหลัก ในด้านการวางแผน (Plan) มีการศึกษาแผนยุทธศาสตร์เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน วิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของวัดและชุมชน รวมถึงการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการปฏิบัติ (Do) เน้นการพัฒนาและบูรณปฏิสังขรณ์สิ่งปลูกสร้างโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยเฉพาะอุโบสถ ศาลาการเปรียญ และกุฏิสงฆ์ มีการร่วมมือกับชุมชนในการดูแลรักษาความสะอาด ในด้านการตรวจสอบ (Check) มีการจัดตั้งทีมที่ปรึกษาและ

คณะกรรมการควบคุมงาน โดยมีเจ้าอาวาสเป็นผู้ตัดสินใจหลักและมีการกำกับดูแลโดยพระสังฆาธิการทุกระดับ ส่วนด้านการปรับปรุง (Act) มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและพัฒนาตามกฎระเบียบ โดยคำนึงถึงภูมิประเทศ กาลเวลา และอัตลักษณ์ของแต่ละวัด รวมถึงการอาศัยความร่วมมือจากศิษย์เก่าที่เคยบวชเรียนในการพัฒนาวัด²⁾ องค์ประกอบรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอ พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักสังคหวัตถุ 4

วัตถุประสงค์ที่ 3

1. รูปแบบที่ 1 ป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดโดยสังเขป ประกอบด้วย 1) ป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดมีป้ายชื่อที่มีขนาดเหมาะสม มองเห็นชื่อวัดและอ่านได้อย่างชัดเจน 2) จัดทำแปลน วัด แผนผัง ระบุการใช้ประโยชน์พื้นที่ แบ่งพื้นที่เป็นสังฆาวาส และพุทธาวาส 3) การออกแบบแผนผังของวัด ควร จัดพื้นที่หลัก โดยกำหนดพื้นที่สำหรับอาคารหลัก 4) การจัดระเบียบแผนผังของวัด ควรจัดทำแผนผังที่ชัดเจน ใช้ แบบแปลนที่ชัดเจนในการจัดระเบียบพื้นที่วัด และ 5) การขออนุญาตและการอนุมัติ การขออนุญาตจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยื่นเอกสารขออนุญาตการก่อสร้าง

2. รูปแบบที่ 2 การจัดการจราจร ป้ายจราจร และที่จอดรถ ประกอบด้วย 1) การสำรวจพื้นที่ โดย การสำรวจพื้นที่ภายในวัด และการวิเคราะห์ความต้องการ 2) การออกแบบแผนผังทางสัญจร โดยการออกแบบ เส้นทางหลัก และการจัดการพื้นที่การจราจร 3) การพัฒนาทางสัญจร โดยการสร้างและปรับปรุงทางสัญจร และ การติดตั้งสัญญาณและป้ายบอกทาง 4) การดูแลรักษาและบำรุงรักษา โดยการตรวจสอบและ และการทำความสะอาด และ 5) การติดตามและประเมินผล โดยการติดตามการใช้งาน และการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

3. รูปแบบที่ 3 การจัดระบบคลังวัสดุสงฆ์ และการควบคุมการเบิกจ่าย - จ่ายสิ่งของ ประกอบด้วย 1) การจัดทำแผนคลังวัสดุสงฆ์ สร้างแผนการจัดการคลังวัสดุที่ครอบคลุมประเภทวัสดุที่จำเป็น 2) การจัดทำ รายการวัสดุ บันทึกรายการวัสดุทั้งหมดในคลังอย่างเป็นระเบียบ แยกตามหมวดหมู่ 3) การกำหนดพื้นที่จัดเก็บ จัดพื้นที่จัดเก็บวัสดุอย่างชัดเจนและเป็นระเบียบ 4) การตรวจสอบสต็อกประจำเดือน ดำเนินการตรวจสอบสต็อก วัสดุประจำเดือนเพื่อให้แน่ใจว่าวัสดุไม่ขาดแคลนและอยู่ในสภาพดี และ 5) การควบคุมการเบิกจ่าย กำหนด ระเบียบการเบิกจ่ายวัสดุ

4. รูปแบบที่ 4 ห้องน้ำ ประกอบด้วย 1) การออกแบบห้องน้ำ จัดทำแผนการออกแบบห้องน้ำที่ เหมาะสมตามมาตรฐานสาธารณสุข โดยคำนึงถึงความสะดวกสบายและการใช้งานของผู้ใช้ทั้งหมด 2) การก่อสร้าง ห้องน้ำ ดำเนินการก่อสร้างห้องน้ำตามแผนการออกแบบที่ได้กำหนดไว้ 3) ระบบระบายน้ำ ติดตั้งระบบระบายน้ำ ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันปัญหาน้ำขังและการเกิดกลิ่นไม่พึงประสงค์ 4) การทำความสะอาด วางแผนและ จัดทำตารางการทำความสะอาดห้องน้ำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรักษาความสะอาดและสุขอนามัย และ 5) การติดตั้ง อุปกรณ์ ติดตั้งอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น ชักโครก, อ่างล้างมือ, กระดาษชำระ และสบู่ล้างมืออย่างเพียงพอ

5. รูปแบบที่ 5 การจัดการขยะ ประกอบด้วย 1) การให้ความรู้และฝึกอบรม การให้ความรู้และ ฝึกอบรมเป็นส่วนสำคัญในการจัดการขยะ 2) การจัดการขยะอันตราย ควรกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการจัดเก็บ

ขยะอันตรายแยกจากขยะทั่วไป 3) การรีไซเคิลและการใช้ซ้ำ การส่งเสริมการรีไซเคิลและการใช้ซ้ำถือเป็นแนวทางสำคัญเพื่อจัดการขยะอย่างยั่งยืน 4) การจัดการกิจกรรมและการแข่งขัน การจัดการกิจกรรมและการแข่งขันภายในชุมชนเกี่ยวกับการจัดการขยะเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และ 5) การประชาสัมพันธ์และสร้างความตระหนัก

6. รูปแบบที่ 6 สภาพแวดล้อมทั่วไป ประกอบด้วย 1) การพัฒนาพื้นที่สีเขียว เน้นการพัฒนาพื้นที่สีเขียวภายในวัดและชุมชน 2) การจัดการน้ำเสีย เน้นการจัดการน้ำเสียอย่างมีประสิทธิภาพ 3) การอนุรักษ์พลังงาน มุ่งเน้นการอนุรักษ์พลังงานอย่างยั่งยืน 4) การอนุรักษ์น้ำ มุ่งเน้นการอนุรักษ์น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ และ 5) การจัดการเสียงรบกวน มุ่งเน้นการจัดการเสียงรบกวนอย่างมีประสิทธิภาพ

7. รูปแบบที่ 7 ระบบไฟฟ้า และการป้องกันอัคคีภัย ประกอบด้วย 1) การออกแบบระบบไฟฟ้า ออกแบบระบบไฟฟ้าให้มีความปลอดภัยและเพียงพอต่อการใช้งาน 2) การติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้า ติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้าที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน 3) การตรวจสอบระบบไฟฟ้า ดำเนินการตรวจสอบระบบไฟฟ้าเป็นประจำ 4) การติดตั้งป้ายเตือนภัย ติดตั้งป้ายเตือนภัยและป้ายชี้ทางออกฉุกเฉินในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงข้อมูลและดำเนินการได้อย่างรวดเร็วในกรณีเกิดเหตุ และ 5) การตรวจสอบความปลอดภัย ดำเนินการตรวจสอบความปลอดภัยของระบบไฟฟ้าและการป้องกันอัคคีภัยเป็นระยะ

8. รูปแบบที่ 8 โรงครัว ประกอบด้วย 1) วางแผนทำพื้นที่ให้สะอาด 2) โรงครัวนั้นทางวัดร่วมกับชุมชนได้จัดทำความสะอาดพื้นที่ 3) การออกแบบและก่อสร้างโรงครัว ออกแบบและก่อสร้างโรงครัวให้มีการจัดวางที่เหมาะสม 4) การจัดหาวัสดุและอุปกรณ์ จัดหาและติดตั้งวัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพและเหมาะสมสำหรับการใช้งานในโรงครัว และ 5) การควบคุมและดูแลสุขอนามัย วางแผนการควบคุมและดูแลสุขอนามัยในโรงครัวอย่างเข้มงวด

9. รูปแบบที่ 9 อาคารเสนาสนะต่าง ๆ ภายในวัด ประกอบด้วย 1) การวางแผนและออกแบบ วางแผนและออกแบบอาคารเสนาสนะให้เหมาะสมกับการใช้งาน 2) การตรวจสอบสภาพอาคาร ดำเนินการตรวจสอบสภาพของอาคารเสนาสนะอย่างสม่ำเสมอ 3) การบำรุงรักษา จัดทำแผนการบำรุงรักษาอาคารเสนาสนะอย่างเป็นระบบ 4) การติดตั้งอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ติดตั้งอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นภายในอาคาร และ 5) การจัดการพื้นที่ภายใน การจัดการพื้นที่ภายในอาคารให้เหมาะสมกับการใช้งานและกิจกรรมต่าง ๆ

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วยจุดแข็งหลายประการ 1) มีจุดแข็งหลายประการ ได้แก่ (1) การให้ความสำคัญจากเจ้าคณะจังหวัด พัฒนาวัดตาม 5 ส (2) มีศาสนสถานมั่นคง เหมาะสมสำหรับศูนย์การเรียนรู้ (3) ส่งเสริมให้วัดมีความเข้มแข็ง เหมาะสมกับการเป็นศูนย์กลาง (4) วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจ และนำการพัฒนาจิตใจของชุมชน และ (5) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ พัฒนาวัดอย่างเป็นระบบ มีจุดอ่อนดังนี้คือ 1) วัดส่วนใหญ่ขาด

ความเข้าใจและวิสัยทัศน์ในการบริหารโครงการ 2) ขาดการวางแผนที่ดีในการพัฒนาพื้นที่ 3) ขาดงบประมาณและการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ 4) การจัดสรรพื้นที่ยังไม่เหมาะสม และ 5) การบูรณปฏิสังขรณ์ชำรุดเพราะขาดทุนทรัพย์และทักษะช่าง มีโอกาสดังนี้ คือ 1) ศรัทธาของประชาชน 2) การจัดหาทุนทรัพย์จากประชาชน 3) การใช้เทคโนโลยีทันสมัย 4) การศึกษาและการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน และ 5) การมอบรางวัลและการส่งเสริม และมีอุปสรรคหลายประการดังนี้คือ 1) ปัญหาเศรษฐกิจ 2) สังคมเมือง 3) ความสนใจของผู้เกี่ยวข้อง 4) การขาดบุคลากร และ 5) การขาดงบประมาณ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดธีรภัทร์ นาถสีโล (นาคกลิ่น) (2565) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของคณะสงฆ์ จังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานี พบว่า คณะสงฆ์มีจุดแข็ง ได้แก่ มีศาสนสถานมั่นคง เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน มีวัดเป็นศูนย์กลางในการดำเนินกิจกรรม 5 ส. และดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการ จุดอ่อนคือ บางวัดไม่สามารถบริหารจัดการเรื่องการเงินได้ ขัดแย้งระหว่างบ้านกับวัด ขาดการกำกับดูแลเอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง และขาดพื้นที่สีเขียว โอกาส ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในพื้นที่ร่วมกันทำบุญบริจาคทรัพย์ และจัดกิจกรรม ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล และประชาชนศรัทธาในตัวพระสงฆ์ อุปสรรค ขาดการสนับสนุนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมาช่วยเหลืองาน คณะสงฆ์อย่างต่อเนื่อง ขาดการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการสูง

2. กระบวนการในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า มี 4 กระบวนการใหญ่ ได้แก่ 1) กระบวนการการวางแผน 2) กระบวนการการลงมือทำ 3) กระบวนการการตรวจสอบ และ 4) กระบวนการการปรับปรุงแก้ไข สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดปรีชา จิรนาโค (บัวผัด) (2565) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการสาธารณูปการของวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 14” ผลการวิจัยพบว่า หลักการและวิธีการ การจัดการสาธารณูปการของวัดในพระพุทธศาสนาจากหลักการและวิธีการ การจัดการสาธารณูปการของวัดในพระพุทธศาสนาด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กรด้านการขึ้นและด้านการควบคุม เป็นกระบวนการของการกำหนดทิศทางและวัตถุประสงค์ขององค์กร กำหนดแผนทั้งในระยะสั้น กลาง และยาว แล้วแต่ความเหมาะสมของแต่ละงาน การนำแผนไปปฏิบัติให้เกิดผลซึ่งจัดทำเป็นเอกสารที่ระบุ วิสัยทัศน์ ภารกิจ และการจัดการสาธารณูปการต่าง ๆ ในการดำเนินงานขององค์กรหนึ่ง ๆ เป็นแผนที่เป็นตัวกำหนดทิศทางการดำเนินงานขององค์กรสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการประสานงานและกำกับติดตามการดำเนินงานในส่วนต่าง ๆ ที่สำคัญ แผนงานหลักและแผนงานอื่น ๆ ที่จะนำมาปฏิบัติ มาบูรณาการเพื่อให้สามารถเชื่อมโยงสอดคล้องกับหลักการบริหารขององค์กร เพื่อให้องค์การบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ตามจุดมุ่งหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการดำเนินงานการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ ก็มีทั้งข้อดีและข้อจำกัด การจัดทำรูปแบบการจัดการสาธารณูปการของวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 14 อย่างเป็นระบบ เพื่อไปพัฒนาองค์กรไปสู่ทิศทางเป้าหมายที่ชัดเจน โดยครอบคลุมถึงแนวทางการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้ทำงานให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม ย่อมเป็นคุณประโยชน์องค์กร การจัดการสาธารณูปการของวัดในพระพุทธศาสนา

3. รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า รูปแบบที่ 1 ป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดมีป้ายชื่อ

ที่มีขนาดเหมาะสม มองเห็นชื่อวัดและอ่านได้อย่างชัดเจน รูปแบบที่ 2 การสำรวจพื้นที่ โดยการสำรวจพื้นที่ภายในวัด และการวิเคราะห์ความต้องการ รูปแบบที่ 3 การจัดทำแผนคลังวัสดุสงฆ์ สร้างแผนการจัดการคลังวัสดุที่ครอบคลุม ประเภวัสดุที่จำเป็น รูปแบบที่ 4 การออกแบบห้องน้ำ จัดทำแผนการออกแบบห้องน้ำที่เหมาะสมตามมาตรฐาน สาธารณสุข โดยคำนึงถึงความสะดวกสบายและการใช้งานของผู้ใช้ทั้งหมด รูปแบบที่ 5 การให้ความรู้และฝึกอบรม การให้ความรู้และฝึกอบรมเป็นส่วนสำคัญในการจัดการขยะ รูปแบบที่ 6 การพัฒนาพื้นที่สีเขียว เน้นการพัฒนาพื้นที่ สีเขียวภายในวัดและชุมชน รูปแบบที่ 7 การออกแบบระบบไฟฟ้า ออกแบบระบบไฟฟ้าให้มีความปลอดภัยและ เพียงพอต่อการใช้งาน รูปแบบที่ 8 วางแผนทำพื้นที่ให้สะอาด และ รูปแบบที่ 9 การวางแผนและออกแบบ วางแผน และออกแบบอาคารเสนาสนะให้เหมาะสมกับการใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูวิสิฐพัชราจารย์ (ไชยา เขมสิริ) (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการจัดการสาธารณูปการของพระสังฆาธิการจังหวัดเพชรบุรี” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาการจัดการสาธารณูปการของพระสังฆาธิการจังหวัดเพชรบุรี ได้มาจากบริบท ของจังหวัดเพชรบุรีซึ่งเป็นจังหวัดที่มีศิลปวัฒนธรรมและงานสกุลช่างเมืองเพชร ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน ดังนั้น การดำเนินการก่อสร้างพัฒนาต่าง ๆ ต้องคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยให้เหมาะสม และดำเนินการตามแบบแปลนที่ได้รับ อนุญาต จึงได้รูปแบบการพัฒนาการจัดการสาธารณูปการของพระสังฆาธิการจังหวัดเพชรบุรี ที่เหมาะสมกับ สังคมปัจจุบัน 6 ประการ คือ 1) ควบคุมการทำแผนผังวัดให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาของสำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติ 2) ควบคุมแบบแปลนเสนาสนะของแต่ละวัดให้อยู่ในหลักประหยัดและพอเหมาะพอสมควร แก่สภาพท้องถิ่นและก่อสร้างตามแบบแปลน 3) ควบคุมการก่อสร้างโดยให้รักษาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นสำคัญ 4) ควบคุมการเงินและบัญชีรายรับรายจ่ายให้เป็นไปตามหลักบัญชี 5) ควบคุมการจัดการ ศาสนสมบัติให้เป็นไปตาม กฎกระทรวง 6) ควบคุมการทำเอกสารต่าง ๆ ให้ถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอ พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยดังนี้

แผนภาพที่ 1: การศึกษารูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัด

การบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัด ประกอบด้วยการบริหารใน 9 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบด้านป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดโดยสังเขป รูปแบบด้านการจัดการจราจร ป้ายจราจร และที่จอดรถ รูปแบบด้านการจัดระบบคลังวัสดุสงฆ์ และการควบคุมการเบิกจ่าย จ่ายสิ่งของ รูปแบบด้านห้องน้ำ รูปแบบด้านจัดการขยะ รูปแบบด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป รูปแบบด้านระบบไฟฟ้า และการป้องกันอัคคีภัย รูปแบบด้านโรงครัว และรูปแบบด้านอาคารเสนาสนะต่าง ๆ ภายในวัด โดยใช้ระบบการบริหารจัดการตามทฤษฎี PDCA มี 4 ด้าน ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงการดำเนินการ ซึ่งจะช่วยให้การบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดมีประสิทธิภาพและพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง

1. รูปแบบด้านป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดโดยสังเขป บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัด โดยสังเขป มีแปลนวัด แผนผัง ระบุการใช้ประโยชน์พื้นที่ แบ่งพื้นที่เป็นสังฆาวาส และพุทธาวาส คือ การวางแผน ก่อนการดำเนินโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข จัดทำแปลนวัด แผนผัง ระบุการใช้ประโยชน์พื้นที่ แบ่งพื้นที่เป็น สังฆาวาส และพุทธาวาส การดำเนินการในรูปแบบของเครือข่ายในการบริหารจัดการ เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ดำเนินการจัดทำป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัด ให้มีขนาดเหมาะสม มองเห็นชื่อวัดและอ่านได้อย่างชัดเจน

2. รูปแบบด้านการจัดการจราจร ป้ายจราจร และที่จอดรถ ป้ายจราจร และที่จอดรถ ถนนทางเข้า และถนนภายในวัด สะอาด สวยงาม ไม่มีสิ่งปฏิกูล อยู่ในสภาพที่สามารถใช้การได้สะดวก และปลอดภัย คือ ถนนทางเข้าและถนนภายในวัด เป็นจุดที่จะสร้างศรัทธา ต้องสะอาด ไม่มีขยะ พัฒนถนนไม่ให้ขรุขระ ไม่เป็นหลุมเป็นบ่อ ปลอดภัยแก่ผู้สัญจร มีการวางแผนเตรียมการในการพัฒนาถนน และทางสัญจร ให้พร้อมใช้งาน และจัดทำป้ายจราจรภายในวัด

3. รูปแบบด้านการจัดระบบคลังวัสดุสงฆ์ และการควบคุมการเบิกจ่าย จ่ายสิ่งของ โดยเริ่มจากการจัดทำแผนคลังวัสดุที่ครอบคลุมประเภทวัสดุที่สำคัญ เช่น อุปกรณ์การปฏิบัติธรรม เครื่องใช้ในครัว และสิ่งของที่เป็นจำเป็นสำหรับพระสงฆ์และชุมชน การบันทึกรายการวัสดุจะถูกจัดระเบียบตามหมวดหมู่ เพื่อความสะดวกในการควบคุมและตรวจสอบการตรวจสอบสต็อกประจำเดือนช่วยให้มั่นใจว่าวัสดุไม่ขาดแคลนและอยู่ในสภาพดี การควบคุมการเบิกจ่ายจะมีระเบียบที่ชัดเจน รวมถึงการกรอกใบเบิกจ่ายและการลงชื่ออนุมัติ เพื่อป้องกันการใช้วัสดุที่ไม่เหมาะสม การกำหนดความรับผิดชอบชัดเจนในการจัดการวัสดุและการเบิกจ่ายช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระเบียบ การจัดทำบันทึกการเบิกจ่ายละเอียดช่วยในการติดตามและตรวจสอบ การตรวจสอบและรายงานผลการเบิกจ่ายทำให้สามารถประเมินการใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการวัสดุคงคลังจะมีการตรวจสอบระดับสต็อกและการสั่งซื้อใหม่เมื่อจำเป็น และการฝึกอบรมบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการวัสดุช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูงสุด

4. รูปแบบด้านห้องน้ำ จำเป็นต้องมีการวางแผนที่ชัดเจนและการดำเนินการที่เป็นระบบ การตั้งคณะทำงานที่มีความรู้ การจัดทำโครงสร้างการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ การฝึกอบรมและการประชาสัมพันธ์ รวมถึงการตรวจสอบและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ การจัดการขยะอันตราย, การรีไซเคิล, และการจัดกิจกรรม

เพื่อกระตุ้นความสนใจของชุมชน ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้โครงการบรรลุเป้าหมายในการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

5. รูปแบบด้านจัดการขยะ จำเป็นต้องมีการวางแผนที่ชัดเจนและการดำเนินการที่เป็นระบบ การตั้งคณะทำงานที่มีความรู้ การจัดทำโครงสร้างการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ การฝึกอบรมและการประชาสัมพันธ์ รวมถึงการตรวจสอบและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ การจัดการขยะอันตราย, การรีไซเคิล, และการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นความสนใจของชุมชน ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้โครงการบรรลุเป้าหมายในการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

6. รูปแบบด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป เน้นการพัฒนาสภาพแวดล้อมทั่วไปอย่างยั่งยืน การพัฒนาพื้นที่สีเขียวมุ่งเน้นการปลูกต้นไม้และสวนสมุนไพร เพื่อสร้างบรรยากาศที่ร่มรื่นและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การจัดการน้ำเสียมีการติดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันมลพิษทางน้ำและรักษาความสะอาด การอนุรักษ์พลังงานส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างประหยัดด้วยการติดตั้งโซลาร์เซลล์และหลอดไฟ LED การจัดการเสียงรบกวนมีการจำกัดเสียงจากกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อลดผลกระทบต่อชุมชน การจัดการขยะมุ่งเน้นการแยกขยะและตั้งจุดเก็บขยะให้สะดวก การดูแลความสะอาดโดยการตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจ การอนุรักษ์น้ำส่งเสริมการใช้และรีไซเคิลน้ำอย่างประหยัด การจัดตั้งคณะทำงานด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อดูแลสภาพแวดล้อมและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลสภาพแวดล้อม พร้อมการประเมินผลและติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องเพื่อความยั่งยืน

7. รูปแบบด้านระบบไฟฟ้า และการป้องกันอัคคีภัย การออกแบบระบบไฟฟ้าจะต้องมีความปลอดภัยและเพียงพอต่อการใช้งาน โดยคำนึงถึงมาตรฐานการติดตั้งและการจัดวางสายไฟอย่างเหมาะสม สำหรับการติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้า เช่น สวิตช์และเต้าเสียบ จะต้องเป็นไปตามมาตรฐานและมีคุณภาพสูงเพื่อลดความเสี่ยงจากอุบัติเหตุ การตรวจสอบระบบไฟฟ้าต้องทำเป็นประจำเพื่อหาข้อบกพร่องและซ่อมแซมให้เรียบร้อย การติดตั้งระบบป้องกันอัคคีภัย เช่น สปริงเกอร์และถังดับเพลิง จะต้องทำในพื้นที่ที่เสี่ยง พร้อมทั้งจัดทำแผนการอพยพและฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ การติดตั้งป้ายเตือนภัยและป้ายชี้ทางออกฉุกเฉินจะช่วยให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว บุคลากรต้องได้รับการฝึกอบรมในการใช้อุปกรณ์ดับเพลิงและการจัดการเหตุไฟไหม้ รวมถึงตรวจสอบและบำรุงรักษาอุปกรณ์ดับเพลิงอย่างสม่ำเสมอ วางแผนการจัดการระบบไฟฟ้าให้มีประสิทธิภาพและติดตั้งเบรกเกอร์หรือฟิวส์ที่มีความสามารถในการป้องกันการลัดวงจร และดำเนินการตรวจสอบความปลอดภัยของระบบไฟฟ้าและการป้องกันอัคคีภัยอย่างสม่ำเสมอ

8. รูปแบบด้านโรงครัว โรงครัวเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาดและสะดวก มุ่งเน้นการพัฒนาและการจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้โรงครัวเป็นพื้นที่ที่สะอาดและเป็นระเบียบ เริ่มจากการวางแผนพื้นที่ให้สะอาดโดยการคัดแยกสิ่งของที่ไม่จำเป็นออกและจัดหาสิ่งของที่ขาดให้ครบถ้วน การจัดทำโครงการตามหลัก 5 ส เพื่อให้การทำงานมีระเบียบเรียบร้อย สะดวก สะอาด สร้างมาตรฐาน และสร้างวินัยในกลุ่มบุคลากรหลังจากได้รับนโยบายโครงการได้จัดประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินการและการให้ความรู้ตามหลัก 5 ส โดยแบ่งความรับผิดชอบพื้นที่และลงมือปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ รวมถึงการจัดทำความสะอาดและการจัดเรียงสิ่งของในโรงครัวอย่างเป็น

ระเบียบ เพื่อให้สะดวกในการใช้งาน และสร้างความสะอาดตามมาตรฐาน ทั้งนี้ยังมีกระบวนการควบคุมสุขอนามัยอย่างเข้มงวดเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นและรักษามาตรฐานอาหารอย่างสูงสุด

รูปแบบด้านอาคารเสนาสนะต่าง ๆ ภายในวัด เน้นการพัฒนาอาคารเสนาสนะเพื่อความสะดวกและความปลอดภัยของผู้ใช้บริการ การวางแผนและออกแบบจะต้องมีความเหมาะสมกับการใช้งานและกิจกรรมทางศาสนา โดยออกแบบให้สวยงาม สะดวกสบาย และปลอดภัย รวมถึงการตรวจสอบสภาพอาคารอย่างสม่ำเสมอเพื่อตรวจหาและแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อความปลอดภัย การบำรุงรักษาอาคารจะถูกจัดทำแผนอย่างเป็นระบบ รวมถึงการติดตั้งระบบไฟฟ้า ประปา และระบายอากาศที่มีคุณภาพเพื่อความสะอาดและปลอดภัย การจัดการพื้นที่ภายในอาคารจะต้องสอดคล้องกับกิจกรรมทางศาสนา เช่น การทำบุญและนั่งสมาธิการติดตั้งระบบป้องกันอัคคีภัยและการติดตั้งป้ายบอกทางช่วยเพิ่มความปลอดภัย ส่วนการออกแบบการเข้าถึงจะต้องรองรับทุกกลุ่มผู้ใช้ รวมถึงการฝึกอบรมบุคลากรเพื่อการบำรุงรักษาที่มีประสิทธิภาพ และการประเมินผลและปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การจัดการอาคารเสนาสนะตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้ดีที่สุด

สรุป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา" พบว่า สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการ จากการวิเคราะห์ SWOT พบว่า จุดแข็งคือการให้ความสำคัญจากเจ้าคณะจังหวัด มีศาสนสถานมั่นคง และวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชน จุดอ่อนคือวัดส่วนใหญ่ขาดความเข้าใจและวิสัยทัศน์ในการบริหารโครงการ ขาดการวางแผนที่ดี และขาดงบประมาณ โอกาสคือศรัทธาของประชาชน การใช้เทคโนโลยีทันสมัย และการมีส่วนร่วมของเยาวชน ส่วนอุปสรรคคือปัญหาเศรษฐกิจและการขาดบุคลากร กระบวนการบริหารจัดการตามหลัก PDCA ประกอบด้วย ด้านการวางแผน มีการศึกษาแผนยุทธศาสตร์และวิเคราะห์สถานการณ์ ด้านการลงมือทำ มีการแบ่งหน้าที่พระสงฆ์และการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการตรวจสอบ มีทีมที่ปรึกษาและการควบคุมโดยคณะกรรมการ และด้านการปรับปรุง เน้นการพัฒนาตามอัตลักษณ์ของแต่ละวัด และรูปแบบการบริหารจัดการประกอบด้วย 9 ด้าน ได้แก่ รูปแบบด้านป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดโดยสังเขป รูปแบบด้านการจัดการจราจร ป้ายจราจรและที่จอดรถ รูปแบบด้านการจัดระบบคลังวัสดุสงฆ์ และการควบคุมการเบิกจ่าย จ่ายสิ่งของ รูปแบบด้านห้องน้ำ รูปแบบด้านจัดการขยะ รูปแบบด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป รูปแบบด้านระบบไฟฟ้า และการป้องกันอัคคีภัย รูปแบบด้านโรงครัว และรูปแบบด้านอาคารเสนาสนะต่าง ๆ ภายในวัด แต่ละด้านมีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน เน้นการวางแผน การออกแบบ การดูแลรักษา และการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับบริบทของแต่ละวัดและการมีส่วนร่วมของชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยคณะสงฆ์ และหน่วยงานภาครัฐ ควรจัดให้มีการอบรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาโบราณสถานเบื้องต้น โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องมาเป็นวิทยากร เพื่อให้คนในชุมชนเกิดความตระหนักถึงคุณค่าของโบราณสถานและสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ต่อได้ ควรมีการปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ ให้มีความยืดหยุ่นและเอื้อต่อการจัดการประโยชน์ในพื้นที่วัด เพื่อให้การบริหารจัดการโครงการเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ประการที่สาม ควรผลักดันให้การดำเนินโครงการนี้เป็นนโยบายระดับมหาเถรสมาคม เพื่อให้วัดทุกแห่งในสังฆมณฑลมีแนวทางการปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานเฉพาะกิจขึ้นมาดูแลรับผิดชอบการบริหารจัดการโครงการโดยตรง เพื่อให้การดำเนินงานมีความชัดเจน ต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการได้อย่างเป็นรูปธรรม ข้อเสนอแนะเหล่านี้จะช่วยยกระดับการดำเนินโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขให้ประสบความสำเร็จและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อวัดและชุมชนในพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดอื่น ๆ

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาพุทธนวัตกรรมการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดในตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดอื่น ๆ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *วัดจะมีส่วนรับภาระและจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้อย่างไร*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- กองพุทธศาสนสถาน กรมการศาสนา. (2545). *คู่มือการพัฒนาวัด: อุทยานการศึกษาในวัดลานวัด ลานใจลานกีฬา*. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- พระครูปลัดปริชา จิรนาโค (บัวผัด). (2557). *รูปแบบการจัดการสาธารณูปการของวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 14*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชมหาวิทยาลัย.
- พระครูวิสิฐพัชราจารย์ (ไชยยา เขมสิริ). (2557). *การพัฒนาการจัดการสาธารณูปการของพระสังฆาธิการจังหวัดเพชรบุรี*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสังฆรักษ์อรรถนันท สุธิมนโน (ปู่บาง). (2564). *รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณูปการตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระปลัดธีรภัทร์ นาสีโล (นาคกลั่น). (2565). รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของ คณะสงฆ์ จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาจินตวัฒน์ จารุขุฒโน (วิจารณ์ปรีชา). (2563). รูปแบบการบริหารวัดสร้างสุขด้วยกิจกรรม 5 ส จังหวัด สิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาทวี โพธิเมธี. (2564). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณูปการตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของจังหวัดนนทบุรี. ดุษฎีนิพนธ์หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชวรมุณี (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2527). สถาบันสงฆ์กับสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- เรวัตร์ ชาตรีวิศิษฐ์. (2010). แนวคิดทฤษฎีกิจกรรม 5 ส ให้สัมฤทธิ์ผลนั้นมาจากคน. *People for Quality*. 17(156), 96-112.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2567). จำนวนวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. สืบค้น 25 มีนาคม 2567 จาก <https://aya.onab.go.th/cms/s26/u287>